

FROM THE CORRESPONDENCE BETWEEN STANISLAV
ŠKRABEC
AND JAN BAUDOIN DE COURTENAY

Rado L. Lencek

*Prijatelju Martinu Jevnikarju za
sedemdeseti rojstni dan.*

1. maja 1983

There are fifteen letters from Fr. Stanislav Škrabec to Jan Baudouin de Courtenay, and fragments of two of Baudouin's letters to Škrabec. Škrabec's letters are kept in the *Archives of the AN SSSR in Leningrad, Fond 102, Opis' 2, No. 341*¹; the fragments of Baudouin's correspondence are printed on the covers of Škrabec's *Cvetje z vertov sv. Frančiška*, a popular religious magazine, relatively rare and less accessible to Slavic linguists today.² The publication of this correspondence represents a first attempt at raising the interest in the Škrabec-Baudouin scholarly relationship.

A complete history and assessment of the scholarly contacts between Škrabec and Baudouin for the evolution of Slovene grammarianship and linguistics during the period between the death of Franz Miklosich (1813-1891) and Vatroslav Oblak (1864-1896), and the emergence of Anton Breznik (1881-1944) and Fran Ramovš (1890-1952), will probably never be known. While most of Škrabec's correspondence did not survive the calamity of World War I,³ some letters may some day still be discovered to help us piece together a more complete picture of the cooperation between Škrabec and Baudouin. The publication of what we possess now may in the meantime contribute at least to our better understanding of what would seem to be the rather sudden acquisition of scholarly status and reputation by Slovene grammarianship in Slavic philological circles of the time.⁴

Generationally, Baudouin (b. 1845) and Škrabec (b. 1844) are closer to each other than to Miklosich or to Oblak and Štrekelj. Some thirty years younger of Miklosich and some twenty years older than Oblak, Baudouin and Škrabec completed their formal studies about the same time, early in the seventies: Baudouin with a doctorate from Leipzig (1870), Škrabec with a professorial diploma from Graz (1876). Their characters and temperaments, their vocations and careers, however, led them in different directions. When they met, they met as two recognized scholars.⁵

It is noteworthy to mention that it was Baudouin who some ten years after he had established his first contacts with the Western Slovene dialects of Rezija, Ter, Slovenska Benečija and Goriško, made the first move to get in communication with Škrabec. As we read in the *Report* of his 1872-73 trip to the Slovene lands,⁶ in his very first contacts with Slovene intellectuals, with Fran Levstik and Matevž Cigale in Vienna, with Gregor Krek and Anton Klodič in Graz, Fr. Stanislav Škrabec is not mentioned, although at that time (1870-73), he must have been in Gregor Krek's Slavic seminar in Graz.⁷ In a letter to Baudouin dated July 15, 1882, by one of his correspondents in Gorica, Štefan Kociančič, we learn that it was only in summer 1882 that Baudouin first approached Škrabec with one of his publications. Kociančič's report on Škrabec's reaction reads thus:

Serčna hvala za cenjeni dopis od 7. tek. [očega] m. [eseca] in za poslano knjižico. Tudi frančiškan P. Stanislav Škrabec se Vam prisrčno zahvaljuje, da ste njemu, Vam kakor se zdi neznanemu, knjižico poslali. Ako Bog da, da pridete prihodnje leto v naše kraje, boste imeli priložnost seznaniti se z njim osebno. Škrabec je dober philolog.⁸

By that time Škrabec had already begun his publishing activity in *Cvetje* 1 (1880), and in his very first article made a reference to Baudouin de Courtenay's *Opyt fonetiki rez'janskix govorov* (1875).⁹ A second reference appeared in *Cvetje* 1 (1880), 10, covers 3-4, to a passage in Baudouin's *Nekatere opazke ruskega profesorja* (1873) where Baudouin speaks about the pronunciation of /l/ among educated Slovenes in Goriško.

The next mention of Baudouin's works comes only 13 years later in Škrabec's "Nekoliko slovenske slovnice za poskušnjo," in *Cvetje* 13 (1894, 2, covers 2-3). Here Baudouin's article "Dva voprosa iz učenja o 'smjagčenii' ili 'palatalizaciji' v slavjanskix jazykax," is referred to; it must have been among the off-prints acknowledged by Škrabec in his first letter of the correspondence below (No. 1). This fact suggests that there were no active contacts between the scholars after their first meeting in 1882.

From later references to Baudouin's publications—beyond those appearing in our commentaries to Nos. 1-15—the following deserve to be mentioned: a report on the first issue of Baudouin's edition of the *Tolkovyj slovar' . . . Vladimira Dalja* (1903) in *Cvetje* 20 (1903), 6, covers 2-3; a report on his "Kurzes Resumé der 'kašubischen Frage'" (*AfslPh* 26, 1904, 366-405), in *Cvetje* 21 (1904), 9, covers 3; Baudouin's *Materialy dlja južnoslavjanskoj dialektologii i ètnografii, II. Obrazcy jazyka na govorax Terskix Slavjan* (1904), in *Cvetje* 22 (1906), 9, covers 2-3; Baudouin's article "O transkripcii pol'skix mestnyx nazvanij" (1905), in

Cvetje 22 (1906), 9, covers 3-4; and Baudouin's *Latinsko-talijansko-slavjanskij pominal'nik XV-go i XVI-go stoletija, sostavlennyj v oblasti Terskix Slavian* (1906), in *Cvetje* 24 (1907) 1, covers 3-4. Most of Škrabec's references to Baudouin's papers are made to those publications which discuss the problems of Slovene or whose topics come near the problems he discussed in *Cvetje*.

The seventeen pieces of correspondence published here are predominantly personal: Škrabec's acknowledgements of Baudouin's publications; his references to copies of *Cvetje* sent to Baudouin, for Leonard Masing, a Slavist in Cracow, and to M. O. Wolf's bookstore in St. Petersburg; the difficulties with the subscription of *Tolkovyj slovar' Vladimira Dalja*; and Škrabec's repeated friendly invitations to Baudouin to visit him and his "confratres" at the Kostanjevica monastery. Scholarly topics touched upon in these letters range from Fr. Škrabec's polemics with Davorin Hostnik on future tense patterns in Slovene (*Nos.* 2, 3); Škrabec's position in the controversy on the spelling and pronunciation of *l ~ w* in educated contemporary Slovene (*Nos.* 4, 4a, 5, 8); the etymology of the ethnicon *Slovan, Slovenec, Kranjec* (*No.* 9), and the question of how orthoepy and orthography problems are treated in Russian schools (*Nos.* 12, 12a). The most important new piece of information of this correspondence is the information on the background of the passage from one of Baudouin's letters to Škrabec, published in *Cvetje* in support of Škrabec's position on the *l ~ w* problem.

From what we read in this incomplete correspondence between Baudouin and Škrabec, it is clear that it was Škrabec who led the conversation in the dialogue, that Škrabec asked questions and solicited Baudouin's reaction to his positions. There is no indication of any of Baudouin's selfcenteredness in this dialogue and no trace of any requests for help and information coming from Baudouin, as one would expect in such a relationship.

The text of Škrabec's letters is here reproduced without changes. The passages from Baudouin's texts, chronologically arranged in the sequence of Škrabec's correspondence, appear as they were quoted by Škrabec. Commentaries are supplied wherever they seem necessary.

The abbreviations used in this introduction and in the Commentary are:

<i>AfslPh</i>	= <i>Archiv für slavische Philologie</i> (Berlin)
<i>AN SSSR</i>	= <i>Akademija Nauk SSSR</i>
<i>Cvetje</i>	= <i>Cvetje z vertov sv. Frančiška</i> . Mesečni list za verno slovensko ljudstvo, zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška (Gorica)
ČJKZ	= <i>Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino</i> (Ljubljana)

<i>LZ</i>	= <i>Ljubljanski Zvon</i> (Ljubljana)
<i>ORJaS</i>	= <i>Otdelenie russkogo jazyka i slovesnosti Akademii Nauk</i> (St. Petersburg)
<i>PSBL</i>	= <i>Primorski slovenski biografski leksikon</i> (Gorica)
<i>SBL</i>	= <i>Slovenski biografski leksikon</i> (Ljubljana)
<i>SR</i>	= <i>Slavistična revija</i> (Ljubljana-Maribor)
<i>ŽMNP</i>	= <i>Žurnal Ministerstva narodnogo prosvješćenija</i> (St. Petersburg-Petrograd).

NOTES

1. The description of the *Fond 102, Opis' 2, No. 341* in the *Archives of the AN SSSR in Leningrad*, reads as follows: "Škrabec (P. Stanislav Škrabec), Gorica 1894-1903 gg., 15 pisem, 18 stranic."

The publication of this collection of letters is made with the permission of the AN SSSR. My research in the Archives in Leningrad was sponsored by the American Council of Learned Societies and the AN SSSR. The support of these institutions is hereby acknowledged.

2. *Cvetje z vertov sv. Frančiška. Mesečni list za verno slovensko ljudstvo, zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška*, 1-32 (Gorica, 1880-1915). On the covers of this religious magazine "for the members of the Third Order of St. Francis of Assisi," Škrabec published his linguistic and philological studies and notes which made the magazine (from now on *Cvetje*) renowned in Slavic linguistics and philology.

3. Inquiries about any of Baudouin's correspondence with Fr. Stanislav Škrabec have been made in the *Narodna in Univerzitetna Knjižnica* in Ljubljana, and in the libraries of Franciscan monasteries at Kostanjevica (Nova Gorica) and Ljubljana. No positive answer has been received so far.

4. The story of this rise of young Slovene grammarianship into Slavic philological tradition is fascinating: In 1887, *AfslPh* carried Baudouin's review of Karel Štrekelj's *Morphologie des Görzermittelkarstialektes* (*AfslPh* 10). In 1899 Baudouin's "Fonologia (fonetyka) słowiańska," an article in *Wielka encyklopedia ilustrowana*, Vol. 22 (Warsaw, 1899), 802-811, cited Škrabec among renowned Slavic phoneticians. In December 1900, Baudouin listed Škrabec in his survey "Językoznawstwo czyli lingwistyka w wieku XIX," along with Vuk Karadžić, Daničić, Valjavec and Rešetar as one of the most prominent Slavic accentologists, and once again among renowned Slavic linguists alongside Miklosich and Oblak. In 1900 several of Škrabec's publications were listed in Baudouin's *Slavianovedenie v povremennyx izdanijax. Sistematičeskij ukazatel' statej, recenzij i zametok za 1900 god* (St. Petersburg, 1900), IX, 77-78. And in his printed *Report* on his 1901 field-trip to the Slavs of Northeastern Italy (*Otčet o dejatel'nosti ORJaS za 1901 god* [St. Petersburg, 1902], 94), Baudouin identifies him as "znamenitij znatok slovinskogo jazyka i slovinskix govorov." It is therefore not surprising that in 1905 Škrabec's name appeared together with Karel Štrekelj and Baudouin de Courtenay in Vatroslav Jagić's "Prospekt Lingvističeskogo otdela Slavjanskoj ènciklopedii," among scholars selected to present Slovene language in the first representative description of Slavic languages; Škrabec would contribute two chapters on Slovene: "Istoričeskoe vvedenie," and "Udarenie," Štrekelj also two: "Obzor narečij i govorov v predelax avstrijskix," and

“Obrazovanje sodobnega literarnega slovenskega jezika;” and Baudouin: “Obraz govora slovenskih v severni Italiji.” Cf. *Dokumenti k istorii slavjanovedenija v Rossii (1850-1912)*, ed. B. D. Grekov (Moscow-Leningrad, 1984), 262.

5. Fr. Stanislav Škrabec (1844-1918), Slovene linguist, Franciscan priest. In 1870-73 he studied Slavic and Classical philology at the University of Graz. From 1873 he was a professor at the Franciscan Gymnasium at Kostanjevica near Gorica. From 1915 he resettled in Ljubljana where he died.

As a linguist, Škrabec was a phonetician, accentologist, and historian of the Slovene language; during his most active years (1890-1910), his publications earned him the international reputation of an authority in Slavic accentology. In his last years he devoted considerable time to an attempt at creating an international system of shorthand, and an artificial international language. Škrabec's first publication was a systematic examination of the sound and accent structure of Slovene (*O glasu in naglasu našega književnega jezika v izreki in pisavi*, 1870). From 1880 on he published a number of studies and notes on Slovene, among them in particular: *Nekoliko slovenske slovnice za poskušnjo* (1891-1893), and *Naša fonetika v prozi in poeziji* (1909-1911). Most of his production is published on the covers of *Cvetje iz vertov sv. Frančiška*. Part of his philological studies appeared in an unfinished collection of his papers: *Jezikoslovni spisi*, I, 1-4, II, 1 (Ljubljana, 1916-1921).

Škrabec's most important contribution in Slovene linguistics was that he steered the evolution of the Slovene literary language away from a Slavic historicism (Fran Levstik) and back to the usage of the contemporary living language as attested at the beginning of the Slovene written tradition of the 16th century. Škrabec's theoretical premises concerning the evolution of the written and spoken norm were vindicated by the codifiers of the modern Slovene literary language, Anton Breznik (1881-1944), Fran Ramovš (1890-1952), and Jakob Rigler (1929-). Cf. Breznik, A., “O. Stanislav Škrabec,” *ČJKZ* 1 (1918), 218-226; Ramovš, F., “O. Stanislav Škrabec,” *LZ* 39 (1919), 81-88; Toporišič, J., “Življenje in jezikoslovno delo o. Stanislava Škrabca,” *SR* 18 (1970), 179-217.

Jan Ignacy Niecisław Baudouin de Courtenay (1845-1929), Polish linguist, whose works anticipated modern structural linguistics. Educated in Warsaw, Prague, Berlin, Leipzig, St. Petersburg, he began his life-long academic career in 1871 in St. Petersburg; in 1875 he moved to Kazan (where he developed his own linguistic school), in 1883 to Dorpat (Tartu) University, in 1893 to Cracow, in 1898 to St. Petersburg where he taught until the end of World War I. In 1918 he returned to Poland, to Warsaw University, where he remained until his death.

As a linguist, Baudouin was one of the fathers of modern structuralism, the theory of phonology, morphophonemics, linguistic typology, modern dialectology and the study of languages in contact. Among his major contributions to general linguistics are his *Die Vermenschlichung der Sprachen* (Hamburg, 1893), *Versuch einer Theorie phonetischer Alternationen. Ein Kapitel aus der Psychophonetik* (Strassburg-Cracow, 1895); *Polskij jazyk v sravnenii s russkim i drevnecerkovno-slavjanskim* (St. Petersburg, 1912); *Zarys historii języka polskiego* (Warsaw, 1922).

In 1872 Baudouin was sent by the Russian Academy on a field-trip to Rezija to investigate the local Slovene dialect. Three years later he published his *Opyt fonetiki rez'janskix govora* (Warsaw-St. Petersburg, 1875), for which he received the doctorate in comparative Indo-European linguistics. He was altogether seven times on field-trips to Slovene dialectal areas and on many more occasions in Slovene lands. He studied in particular the dialects of Rezija, Ter, Cerklje, Bohinj and Posavje. His contribution to the investigation of these dialects are collections of dialectological data, published in: “Rez'ja i Rez'jane,” in *Slavjanskij sbornik* 3 (St. Petersburg, 1876); *Materialien zur südslavischen Dialektologie und Ethnographie*, I. *Resianische Texte* (St. Petersburg, 1895); II. *Sprachproben in den Mundarten der Slaven von Torre im Nordost-Italien* (*Sbornik ORJaS*

78, No. 2, 1905); III. *Resianisches Sprachdenkmal "Christianske uzhilo"* (St. Petersburg, 1913); *Latinsko-ital'jansko-slavjanski pominal'nik XV i XVI stoletija, sostavlennyj v oblasti Terskix Slavjan* (St. Petersburg, 1906).

Cf. Nahtigal, R., "Baudouin de Courtenay," *SBL* I (1925-32), 27; Bezljaj, F., "Baudouin de Courtenay," *Trinkov zbornik* (Trieste, 1946), 109-118; Jevnikar, M., "Baudouin de Courtenay," *PSBL* 2 (1975), 47-48; Stankiewicz, E., "Baudouin de Courtenay: His Life and Work," in: "A Baudouin de Courtenay Anthology. The Beginnings of Structural Linguistics. Tr. and ed. with an introduction by E. Stankiewicz (Bloomington, London, 1972), 3-48; Bokareva, L. E., and A. A. Leont'ev, "Spisok trudov I. A. Boduèna de Kurtenè (1845-1929)," in: *I. A. Boduèn de Kurtenè (k 30-letiju so dnja smerti)* (Moscow, 1960), 82-119.

6. Cf. *Otčety komandirovannogo Ministerstvom narodnogo prosveščenja za granicu s učenoju cel'ju I. A. Boduèna de Kurtenè o zanjatijax po jazykovedeniju v tečenje 1872 i 1873 gg.* Vypusk I-II (Kazan-Warsaw-St. Petersburg, 1877), 18-19.

7. This fact requires the correction of M. Jevnikar's claim in *PSBL* 2 (1975), 48, that Baudouin had met Škrabec on his first trip to the Slovene lands.

8. Quoted from one of four letters of Š. Kociančič to Baudouin, in *Arxiv AN SSSR, Leningrad: Fond 102, Opis' 2, No. 155, Kociančič Štefan, 4 letters (1875-1882)*.

9. Cf. "Opazke literarne, jezikoslovne in druge: 4. O naglaševanju vevnega naklona v naši slovenščini," *Cvetje* 1 (1880), 2, covers 2-4, 3: 2-4, 4:2-4.—Our pagination refers to the designation of covers; thus, our first reference reads: *Cvetje*, year 1, 1880, issue number 2, covers 2-4.

10. In: *Učenyje zapiski imperatorskogo Jur'evskogo universiteta*, 1893, Jur'ev (Dorpat), 1-20.

CORRESPONDENCE

1

Mnogo čislani gosp. professor!

Hvala lepa za prijazno mi podarjene Vaše knjižice! Oprostite, da se Vam nisem zahvalil že prej. Pošiljam Vam ob enem platnice zadnjih dveh letnikov "Cvetja", morebiti Vas bodo nekoliko interesirale, ako se Vam ne bo zdelo škoda oči. Prav veselilo bi me, ako bi se o priliki kaj oglasili tudi pri nas, pa za kaj delj časa kakor zadnji pot. Želim Vam prav srečno in veselo novo leto.

P. Stanislav Škrabec

V Gorici 27/12 1984

2

Mnogo čislani gospod professor!

Pred nekaj meseci ste mi blagovoljno poslali dve Vaši publikaciji: "Lechica" in oceno antropofoniškega dela A. Kamskega, za kateri se Vam zdaj sicer pozno, vendar ne menj iskreno zahvaljujem. Prebral sem oboje z interesom. On enem s tem Vam pošljem nadaljevanje in konec svoje dolgočasne pravde s Hostnikom. Začetek mislim da sem Vam poslal že vlani. Ako se Vam bo vredno zdelo prebrati to stvarco, bi mi bilo jako vstreženo, ako bi mi blagovolili kakor koli naznaniti svojo nepristransko, če tudi ne za me morebiti ne vgodno sodbo. Želeč Vas še kedaj in za kaj delj časa videti v našem samostanu se Vam z najodličnejšim spoštovanjem vdano poklanjam!

P. Stanislav Škrabec

31/3 1899

3

Mnogočislani gospod professor!

Jako ste me razveselili s poslanimi mi I. zv. "Lechica" in še zlasti s prijaznim dopisom in obljudo, da hočete prebrati moje "platničarske" članke. Lepa hvala za vse! Koliker mi je bilo še mogoče najti tistih listov, ki jih do zdaj niste imeli, pošljem Vam ob enem s tem. Pervi spisek,

ki spada k prepiru o zdaj tako imenovanem "bomkanju", je v 2. zvezku VII. tečaja; trije nadaljni so v prvih treh zvezkih XI. tečaja; na to pride polemika z Lamurskim in Hostnikom v poslednjih treh tečajih. Ljubo mi bo, ako to reč naj prej presodite. — Lepo se Vam priporočam ter ostanem z največjim spoštovanjem,

Vaš vdani Stanislav Škrabec

V Gorici 7/4 1899

4

Mnogočislani gospod profesor!

Spet imam prijetno dolžnost lepo se Vam zahvaliti za poslane mi učene Vaše spise in to še tolikanj bolj, ker ste v njih tudi moje malenkosti tako prijazno omenili. Da me Vaši spisi, zlasti o fonetiki, sploh zmirom interesirajo, Vam je dobro znano; zdaj pa imam še poseben vzrok pri Vas iskati poduka. Kaker veste mej Slovenci nigdar ne minejo jezikoslovske vojske; poslednje mesce se je vsled Levčevega "Slov. pravopisa" vnela posebno serdita. Naši "eljávci", ki izgovarjajo: *bilj, prišelj, voljk*, so kar besni, ker piše Levec, da je tako izrekovanje "spakovanje". — Vi, gospod profesor, ste tistim našim gospodom in "gospicam" vže pred dobrim četrstoletjem povedali resnico, jaz se tudi že dolgo let poganjam za domačo izreko, ali zastonj! Naša "jara" gospoda hoče biti vseslovska in zato misli, da mora izgovarjati "čisti *l*". Če na svetu kedo ve, kaj je v tej reči res slovansko in kaj ni slovansko, veste to Vi. Prosim Vas torej, čislani gospod, ako vterpíte nekoliko trenutkov časa, da bi mi blagovolili na kratko odgovoriti na sledeča vprašanja:

- 1.) Ali je akustični vtisek normalnega poljskega *ł* (ruskega *л*) bliže vtisku nemško-češkega *l*, ali pa bliže tisku bilabialnega *w*?
- 2.) Ali bi večini Slovanov (Rusom in Poljakom) bolj vstrezalo, ako bi Slovenec izgovoril *val, volk* po češko (kaker nemško *Wahl, Wolk*), ali pa, ako izgovori po domače: *vâw, vôuk*?
- 3.) Ali Rusi kje govore čisti nemški *l* in je-li pričakovati, da ga bo ruska gospoda kedaj sploh govorila?
- 4.) Na Poljskem, kaker pišete, neka neznatna manjšina res govori tak čisti *l* namesto *ł*; ali je to mej gospodo, ali mej prostim narodom, morebiti na češki jezični meji?
- 5.) Kako izrekuje faktično zdaj *slovaška* in *maloruska* gospoda končni *ł*, ali ko *w*, ali ko *l*, oziroma *ł*?

Jako me boste razveselili, velecenjeni gospod profesor, ako mi blagovolite naznaniti resnico, naj bo že taka ali pa taka. Seveda bi mi bilo posebno ljubo, ako bi se pokazalo, da je naša domača narodna

izreka tudi sè stališča vesoljnega slovanstva boljša in torej pri nas tudi s tega stališča edino opravičena. Ponavlja je zadnjikrat izraženo povabilo se Vam lepo priporočam ter ostanem s posebno hvaležnostjo

Vaš

zvesti častivec
P. St. Škrabec

V Gorici 4/9 1899

4a

Jan Baudouin de Courtenay's correspondence in an answer to Škrabec's letter of 4 September 1899, is preserved in the text published in *Cvetje* 17 (1900), 12, covers 2-3, in Škrabec's lengthy review "Slovenski pravopis. Sestavil Fr. Levec . . . Na Dunaju. V cesarski kraljevi zalogi šolskih knjig, 1899," *Cvetje* 17 (1898), 6, covers 3-4—18 (1900), 7, covers 2-4. We quote from *Cvetje* 17 (1900), 12, covers 2-3:

Kako torej sodijo Slovani o eljanju naše mlade gospode? Profesor *Baudouin de Courtenay* mi piše mej drugim:

"Levec ima prav, ko piše, da je izrekovanje *bil*, *prišel*, *volk* . . . (z *l* in ne z *u*) "spakovanje". Meni je bilo to zmeraj zoperno (widerwärtig) in delalo na me vtis *navlaščnega kvarjenja jezika*. Za me ima to neki "dekadentistični" značaj.—Prava slovenska izreka tirja, da se v takih slučajih izgovarja *-u* (*-w*), in nič *druzega* kakor *-u*.—Ne vem, ali sem Vam poslal svojo knjižico "Próba teorji alternacyj fonetycznych", ali pa okrajšano nemško izdajo "Versuch einer Theorie phonetischer Alternationen." Tam govorim na enem kraji ravno o takem kvarjenji slovenskega jezika v neki ljudski šoli: učitelj je zapovedal otrokom, naj berejo in sphoh izrekajo "dal", "bil", "delal" . . . , mej tem ko se tam, poleg fonetičnih lastnosti vsega dijalekta, *l* pred samoglasniki izgovarja kakor rusko *лѣ* ali pa poljsko ("normalno" izrekano) *ł*, tako kakor tudi na Notranjskem, Dolenjskem, Štajerskem in deloma na Krasu. Na ta način je vsiljeval oni učitelj "alternacijo" *l* || *ł* v takih formah, kakor *dal* || *dała*, *bil* || *biła*, *delal* || *dełała* . . . , kar je moglo biti le nenaravno in zoperno.

Ako "gospoda" misli, da se ze izgovarjanjem *-l* (*-lj*) na mesti *-u* bliža vseslovanstvu, *se želo moti* in dela prav za prav *veliko neumnost*.

Sedaj odgovorim na Vaša vprašanja:

1) Akustični vtisek "normalnega" poljskega *ł* (ki se sicer nahaja v izreki le manjšine Poljakov) in ruskega *лѣ* je skoro popolnoma tak, kakor vtisek slovenskega *l*, izgovarjanega *pred samoglasniki* od

“prostega”, ne “gosposkega” ljudstva na Notranjskem, na Dolenjskem, na Štajerskem in deloma na Krasu. Vsaj jaz sem tako tam slišal: sm hodiła, sm bla, laž, łomit, głava, słama . . . Na vsak način je to akustično bliže bilabialnega *w*, nego nemškočeškega *l*.

2) Se ve da, da večini Slovanov (Rusom in Poljakom) bolj ustreza, to je, zdi se bolje “slovansko”, ako se izgovarja *vaw*, *vowk* (*vouk*) . . . , nego ako se izgovarja *val*, *volk* (s češko-nemškim *-l*). (Sicer pa v mnogih čeških, posebno pa moravskih dijalektih in razen tega sploh v slovaščini, to je severno-ogerski slovenščini, prevlada čisto *ł*, na rusko-poljski način). Ali to isto se poteza tudi na izreko pred samoglasniki, takó da se zdi *biła*, *vola* . . . na prvi pogled Rusu in Poljaku ravno tako otroško in “dysfatično”, kakor *bił*, *vol* . . . in kakor navadna, normalna češka izreka vseh *l* brez izključbe (brez izjema).

3) Nemški *l* se sreča mej Rusi le posamezno, kakor individualna “napačna”, in jako redka izreka. Sploh pa vsi Rusi (Velikorusi) izgovarjajo le *ł*. — Kaj bo v prihodnje, ne vem; morda tudi Rusi počnejo izrekati *l*, ali tisto se ne zgodi takò hitro; in kedo ve, ali se ne razvije v prihodnje rusko *ł* (лъ) rajše v *w* (u), nego v *l*. — Kar zadeva Maloruse, oni imajo tudi *ł* (лъ) v veliki večini dijalektov, če ravno se to *ł* izreka malo drugače nego velikorusko. V poltavski guberniji imajo Malorusi namesti tega soglasnik *l*, ki se bliža češko-nemškemu *l*. — To se nanaša sicer le na *l* pred samoglasniki. Po samoglasnikih ravno tistega zloga imajo Malorusi, kakor tudi Belorusi, Srbo-Hrvati, Slovenci in deloma tudi Slovaki glas *ł* vokalizovan, usamoglasničen: *-w*, na pr. *buła* (*biła*) || *buw*; *hodiła* || *hodiw*, *wzłała* || *wzaw* . . . Je to taisti historično fonetični proces, ki se je dovršil nekđaj v francoskem: *faux*, *haut*, *doux*, *sauce*, *chaud* . . .

Mej Rusi (Velikorusi) ni v tem oziru nobenega razločka mej “gospodo” in “prostim ljudstvom”. Smešno bi se zdelo, če bi kak gospodičič, zaradi svojega “gospostva”, začel izrekati *l* (лъ) na mestih *ł* (лъ).

4) Na Poljskem poznam iz lastnega opazovanja le osebne odstopne v izrekih *ł* kakor *l*. Tako govore pred vsem otroci (če ravno tudi ti izrekajo včasih *w* (u) in ne *l* nam. *ł*) in nekateri individui z dysfatičnimi posebnostmi. Je baje na avstrijskem Slezskem eden dijalekt (Jabłonków), v katerem izgovarjanje *l* (na nemškočeški način) namesti *ł* predstavlja splošno posebnost vseh prebivalcev. Pa ona izreka nima v sebi nič “gosposkega”, kajti v tem obziru se poljska “gospoda” prav nič ne odlikuje od “prostega naroda”.

5) Ravno tako se ne odlikuje maloruska gospoda od prostega naroda (če ona gospoda sploh govori malorusko! kajti mnogo jih rabi navadno kak drugi jezik, velikoruski ali pa poljski), in dozđaj so enake razmere tudi na Slovaškem. Res si prizadevajo nekteri slovaški gospodje posnemati izobražene Čehe in kvarijo svoj jezik z izreko *l* nam. *ł*, toda to je, kolikar vem le majhna manjšina. —

Pišem Vam vse to, ker odločno želite; toda mislim, da je odveč in da more imeti moje mnenje le podrejen pomen. Vi . . . in ravno Vi morate imeti v takih vprašanjih odločilni glas,—naj si tista “gospoda” izmišlja, kar jej je ljubo in drago. A ne da se vendar ovreči, da tisti jezični dekadenti delajo mnogo škode in motijo naravne pojme.” — — —

To so sè vso potrebno natančnostjo *pervega veščaka* v slovanski fonetiki *lastne besede*; jaz sem le semtertja katero podčertal, semtertja kako enklitiko ali kaj takega kaj poravnal, ali kaj menj važnega izpustil.—

5

Mnogo čislani gospod profesor!

Prelepa hvala za prijazno pismo in krepki odločni odgovor. Vaša beseda bo upam naši “fini” gospodi vender posvetila v prefino pamet; meni ne verjamejo nič, ker sem le vbog menih. Dokazov pri nas ljudje malo umejo, celo profesorji ne dosti! Le avktoriteta velja, ki si jo pa znajo pridobivati nekateri le samo s predrzno širokoustnostjo in navidezno učenostjo, zgledi so Hostnik, Perušek, Ilešič. Poslednji mladi gospod je sicer precej izveden v novejšem jezikoslovju; zato so njegove krive argumentacije pa le tolikanj zapeljiviše.—Hvala, da ste me opozorili tudi na Vašo knjigo “Phonetische Alternationen”, ki ste mi jo že davno podarili, ali v mojo sramoto se moram obtožiti, da je do zdaj še nisem zmagal. Lotil sem se je pač že nekoliko krati in kolikor sem mogel umeti, je Vaša teorija in terminologija gotovo prava, ali je silno težka in mislim da bi bilo treba z več zgledi ali primeri pojasniti stvar, da bi jo mogel popolnoma umeti tako naporenega mišljenja menj zmožen človek. Kar poročate o alternaciji *-l-* || *-l-* v kraški šoli, je v resnici interesantno in lep dokaz neumnosti in nedoslednosti naših *eljavcev*. Da se v tukajšnji slovenščini nekod še govori *l*, sem pač opazil že tudi jaz, od doma pa ga nisem vaju in mi ni lahko pravi glas mu zadeti. Koliker sem prišel v dotiko s Poljaki, so blizu vsi govorili le *u*, kaker naši Gorenjci in Korošci; vsaj naravnost opazovati *l* v ustih izobraženega Poljaka nisem imel še mnogo prilike. Prav zato, pa tudi še za marsikaj družega sem želel, keder pridete v naše kraje, z Vami se pogovoriti kaj več, kaker je bilo mogoče ono leto, ko ste bili pri nas z g. Gaberščekom. To željo mislim da sem Vam bil izrazil spomladi v tistem pismu, kjer sem Vas prosil Vaše sodbe o moji vojski s Hostnikom, in na to so merile tudi tiste besede v mojem poslednjem pismu, da bi namreč, ako bi Vam bilo mogoče o priložnosti svečanosti Pavla dijakona kaj v Gorici se pomuditi, jako razveselili mene in pač tudi druge izmej naše tukajšnje družine, ako bi prebili kak dan pri nas na Kostanjevici, sebi v počitek, nam pa brez dvojbe v prijetno in obilno poučenje. Prepozno pa sem se domislil, da

Vas moje pismo, ako ste šli k omenjeni svečanosti, najberž več ne najde doma; po vsi verjetnosti ste je res prejeli še le po vernitvi. Hvala Vam lepa, da ste vendar tako kmalu odpisali; tudi sam nisem pričakoval prej.

Upam, da ne bo zoper Vašo voljo, ako najprej seznanim z Vašim pismom prof. Levca; on je namreč letos mnogo moral pretrpeti od naših "dekadentov" zlasti zaradi tistega noreljskega spakovanja. Menim torej, da radi dovolite, ako bi on hotel iz Vašega pisma kaj objaviti v svoj zagovor, in jaz seveda se mislim tudi na Vas sklicevati. Zal mi je, da iz raznih vzrokov ne morem "Cvetja" izdajati tako hitro kaker bi rad—rad mej drugim tudi posebno zato, da bi Vam mogel kaj več pošiljati v zameno za Vaše meni tako ljube in dragocene spise. Za nje, kaker tudi za vse meni skazane prijaznosti ostanem vedno z največim spoštovanjem

Vaš hvaležni dolžnik
P. St. Škrabec

V Gorici 17/10 1899

6

Mnogo čislani gospod profesor!

Po prijaznem dovoljenju sem naposled objavil poglobitne besede cenjenega Vašega pisma, kaker vidite na priloženem listu. Prof. Levcu sem pisal, naj bi skušal tudi on pripomoči, da se, koliker se da, seznanimo naša ljuba "gospoda" z Vašo razsodbo. Ko predsedniku slovenske Matice mu je to lahko in ko šolski nadzornik ima tudi koliker toliko vpliva na ljudske učitelje, ki so pri tej reči važen faktor. Ščasoma morebiti vendar zmagamo. V prijetni nadi da Vas bom še kedaj mogel pozdraviti pod tukajšnjo našo streho se Vam hvaležno poklanjam ter ostanem, visoko čislani gospod profesor,

Vaš najvdanejši častivec
P. Stanislav Škrabec

7/2 1900

7

Visoko čislani gospod profesor!

Lepo se Vam zahvaljujem najprej za No. 21 "Kraja" z Vašo mikavno zgodovino Krakovskega vseučilišča, potem pa tudi za prijazno dopisnico z naznanilom Vaše preselitve, h kateri Vam čestitam iz serca.

Veseli me, da Vam smem pošiljati svoje platniške spiske; žal mi je le, da Vam ne morem poslati kaj večega in boljšega.

Z največim spoštovanjem Vam vdani

P. Stanislav Škrabec

V Gorici 17/7 1900

8

Vis. blagorodni gospod profesor!

Lepa hvala za prijazno naznanilo. Opazil sem bil pač nenavadno kartico pred Vašim imenom, ki si je seveda nisem mogel prav razlagati. Misliti sem mogel le, da Vam spis ni tuj. Jako me veseli, da vem zdaj tudi natančnije, čigav je in čestitam Vam, da imate na svoji strani gospo, ki Vas more umeti in dela čast Vašemu imenu.—Naše dekadente zdaj tudi dr. Štrekelj v "Slovincu" dobro pobija. Od Vas in mene se loči le v tem, da v češkem *l* namestu *ḷ* ne priznava nemškega vpliva. Njegova razprava bo, kaker je videti, jako obširna; izišla bo gotovo tudi v ponatisku. Lepo se Vam priporoča Vaš

P. Stanslav Šk.

V Gorici 16/8 1900

9

Veleccenjeni g. profesor!

Spet imam prijetno dolžnost zahvaliti se Vam za prijazno poslana zvezka. Oba, zlasti poslednjega, sem z veliko radovednostjo prebral. Da je *sclavus* iz osebnih imen na *-slav* je tudi moja misel že več let. Da bi bilo pa *Sloven*—še le iz *sclavus*, na to nisem prišel. Nemogoče pač ni; vender najberž tudi Vam niso neznane težave, ki so nasproti tej hipotezi. Kar se tiče naše sedanje rabe imena *Slovenec* pravite prav, da še ni davno, ko je Kranjci in Goričani niso poznali. V resnici pa so imenovali tudi Goričani svoj jezik *Kranjski*, prav tako naši Štajerci, vsaj okoli Celja, in Hervatje so nas vse vkup, tudi ostale naše Štajerce in Korošce, imenovali Kranjce. To je torej menda naše pravo staro ime ko posebnega slovenskega (t.j. slovanskega) plemena. Vender je bilo tudi ime *Slovenec*, slovenski, pri nas povsod znano blizu od nekedaj; samo da se je rabilo le v splošnem pomenu nasproti Nemcem, Italijanom itd., ne pa nasproti Hervatom, ki so se tudi sami imenovali in se v Istri tudi še zdaj imenujejo Slovence. V tem pomenu je bilo ime *Slovenec* v 16. stoletju na Kranjskem čisto navadno, pa tudi še pred kakimi 40 leti vsaj v mojem

rojstnem kraju tudi mej prostim narodom še nikaker ni bilo pozabljeno. Sedanja raba v ožjem pomenu je zmaga severniških štajerskih Slovencev, ki se sami zavoljo razlike v dialektu tudi prej niso prištevali Kranjcem. Pospešilo je to zmago to, ker imano na Kranjskem tudi Nemce, in pa menda zlasti tudi znane hipoteze Kopitarjeve in Miklošičeve o razmeri naše in cerkvene slovenščine. Oprostite, čislani gospod professor, da Vam to pišem, kar Vam je morebiti bolje ko meni znano. Naj Vam bo le v dokaz velikega interesa, s katerim sem bral Vašo "konferenco". Prav vesel začetek novega stoletja Vam želi, da si vže prepozno,

Vaš vdani častivec
P. Stanislav Škrabec

22/1 1901

10

Mnogo čislani gosp. profesor!

Upam, da Vas najdejo te verstice še na Bledu. Vaše naznanilo, da ste namenjeni tjakaj in potem na Italijansko, mi je zbudilo upanje, da se mimogrede pač tudi pri nas kaj oglasite. Mene in vse moje confratres bi jako veselilo, ako bi Vam bilo ugodno, da bi ostali kak dan pri nas. Da za Vaše študije čas ne bi bil popolnoma zgubljen, bi mogli, ako bi Vam bilo ljubo, pregledati Oblakove dialektologične zapiske, ki so zdaj pri meni; obsegajo precej interesantnega zlasti za koroške dialekte.—V veselem pričakovanju Vas lepo pozdravlja

Vaš stari častivec
St. Škrabec

5/7 1901

11

Mnogo cenjeni gospod profesor!

Po Vašem prijaznem dovoljenju pošljem na knjigarno Gebeth- i Sponečit., kolikor sem mogel še nabrati platnic "Cvetja", da jih o priliki izročite prof. Masingu in tako poravnam svoj dolg za knjigo ki mi jo je poslal pred nekaj leti. Ako dovolite bi Vam tudi nadalje pošiljal po dva lističa da o priliki ko se kaj več nabere, tudi njemu izročite po enega, ako se namreč interesira za te drobnosti.

Lepo se Vam priporočam in ostanem z največjim spoštovanjem Vam vdani prijatelj,

P. Stanislav Škrabec

V Gorici 14/8 1901

12

Velecenjeni gospod profesor!

Lepo se Vam zahvaljujem, da ste blagovoljno oskerbeli doposlanje tistih platnic na prof. Masinga. Lepa hvala tudi za prijazno opombo glede frankature. Jaz je nisem oskerbel sam, temuč prepustil dotičnemu, ki ima navadno opraviti s takimi rečmi, nisem mislil, da je tako po nepotrebem radodaren; bom moral že bolj paziti zanaprej. Avgusta meseca je bil pri meni tudi g. Ljapunov. Od Vas in njega sem nekoliko spoznal rusko izreko; šele zdaj so mi razumljivi Vaši *Otryvki iz lekcij po fonetike*. Jako pa sem radoveden, kako je z ortoepijo in ortografijo v ruskih šolah? Najberž precej drugači ko pri nas. Veselilo bi me, ako bi mi o priliki o tem kaj povedali.

Lepo Vas pozdravlja najvdaniši prijatelj

Stanislav Škrabec

V Gorici 13/10 1901

12a

A passage from Baudouin de Courtenay's letter to Škrabec in response to his question formulated in our *No. 12*, dated 13 October 1901. In a report on F. E. Korš's article "O ruskom pravopisanii" (*Izvestija ORJaS* 7, 1902, 1, 39-94), Škrabec quotes this passage in *Cvetje* 19 (1902), 12, covers 3, as follows:

Gospod dr. Baudouin de Courtenay mi je odgovoril tako: "Vprašate me, kako je z ortoepijo in ortografijo v ruskih šolah. Ortografija je navadna, kakor v knjigah. Kar pa zadeva ortoepijo, tista se jako malo loči od navadne narodne južno-velikoruske izreke ("akanja"). Nobenemu seveda ne pride v glavo bistrumna misel, ba di zaradi "lepote" ali pa ujemanja s česko izreko spreminjal *l* v *l*. Sicer pa tudi v šolski izreki vlada na Ruskem relativna prostost (svoboda). Na vsak način je ruska šolska izreka zmerom le ruska, ne česka, ne srbska, ne poljska, kakor bi se lahko zgodilo, ko bi tukajšnji pedagogi in jezičniki ravnali po tistem načinu, kaker Vaši "eljavci" in posnematelji česke izreke." Tako do besede Baudouin de Courtenay; . . .

13

Mnogo čislani gospod profesor!

Od knjižnega magazina tov. M. O. Wolf sem prejel 1. vypusk Slovarja Daljevega, 3. izdanje, ki je plod Vašega truda. Gotovo želim

imeti to lepo delo, ali vem, da mi tako drage knjige ne morete darovati, kakor ste mi že toliko svojih manjših spisov. Upam pa, da mi ne boste odrekli prošnje, da bi zame posredovali pri založništvu, naj bi se mi koliker mogoče znižala cena in tudi obroki za plačevanje dovolili mojim okoliščinam primerniši od teh, ki se dopuščajo v "uslovijah podpiski". Ako bom živ in zdrav, upam, da mi ne bo nemogoče poslati, ko se zverši, za vsaki tom 10 kron našega denarja, če ni drugači, tudi kaj več; samo ne vem, kako bi se po tem pošiljalo, ker naša pošta ne sprejmlja nakaznic za Rusijo, ruskega denarja pa tukajšnji menjavci nimajo. Prosim Vas torej, da bi mi blagovoljno pomagali sè svojim svetom in posredovanjem ter se Vam v ta namen lepo priporočam želeč Vam ob enem najbolje sreče in obilnega uspeha pri velikem in trudapolnim delu.

Z največjim spoštovanjem

Vaš

hvaležni častivec
P. Stanislav Škrabec

V Gorici 26/3 1903

14

Vis.čislani gosp. professor!

Zahvaljujem se Vam lepo za prijazno pismo in blagovoljno posredovanje pri založniku Daljevega slovarja. Storil sem po Vašem nasvetu, pisal sem mu (po nemško seveda) in poslal 10 K za prvi tom. Priložil sem tudi platnice Cvetja in prosim, da mu raztolmačite, kar bi ga interesiralo. Da mi Vi slovarja ne morete pokloniti, to sem vedel; zadosti mi je in hvaležen sem Vam, da ste mi izposlovali znižano ceno. Jako me bo veselilo, ako pridete letos spet kaj v naše kraje in bomo imeli priliko Vas videti in skromno pogostiti. Vseh, ki so Vas zadnjič pozdravili, sicer ne boste več našli, imamo pa nenavadno mnogo mladine.

Z največjim spoštovanjem Vam vdani

P. St. Škrabec

Gorica 19/5 1903

15

7/8 1903

Visokočislani gospod profesor!

Jako me je razveselila Vaša dopisnica. Dobro došli, keder koli pridete, ali v nedeljo ali v ponedeljek, najbolje da ostanete pri nas oba dni,

da se moreva kaj več pogovoriti. Stanovanje Vam bo pripravljeno prav blizu mene in naše navade so Vam vže znane. P. gvardijan in vsi ostali patri Vas bodo z veseljem sprejeli.

Z odl. spošt. Vam vdani

P. St. Škrabec

COMMENTARY TO CORRESPONDENCE

No. 1: a post card; addressed to:

S. Wolgeb. Herrn J. Baudouin de Courtenay
K.K. Universitätsprofessor
Krakau
Galizien

Pošiljam Vam . . . platnice zadnjih dveh letnikov "Cvetja": Cvetje z vertov sv. Franciška, a religious magazine for the members of the Third Order of St. Francis of Assisi, 1-32 (Gorica, 1880-1915); on the covers 2, 3, and 4 of this magazine Fr. Škrabec published his linguistic and philological studies and notes. Here reference is made to the covers of *Cvetje* 12 (1893) and 13 (1894) where his "Nekoliko slovenske slovnice za poskušnjo" appeared. Cf. now in: P. Stanislav Škrabec, *Jezikoslovni spisi*, II/1, ed. A. Breznik; Ljubljana, 1921.

. . . *pa za kaj delj časa kakor zadnji pot*: This might have been in August 1893. We know about Baudouin's stay in Cividale-Čedad during this month from a letter of Ivan Trinka to Baudouin, dated 15 August 1893. See R. L. Lencek, "Dvanajst pisem Ivana Trinka Baudouinu de Courtenayu," *Trinkov koledar za prestopno leto 1980* (Gorica, 1979), letter No. 4, page 52.

No. 2: a post card; addressed to:

M. Č. gosp. dr. J. Baudouin de Courtenay
universitetski profesor
Kraków (Galicija)
Pędzichów 12

"*Lechica*": Baudouin's translation of E. Kunik's *Lechica*. "Pogląd krytyczny na dotychczasowe traktowanie kwestii lechickiej, I-II, przełożył i uwagami własnymi opatrzył B. de C.," *Kwartalnik Historyczny* 12 (Lwów, 1898).

. . . *oceno antropofoniškega dela A. Kamskega*: Baudouin's review of "Svoeobraznaja èksperimental'naja rabota po antropofonike. Opyt ob" jasnenija zvukovyx izmenenij reči izmeneniem raboty organov, A. Kamskogo," *Izvestija ORJaS* 3 (St. Petersburg, 1898), 933-937.

nadaljevenje in konec svoje dolgočasne pravde s Hostnikom: "Boj z učeno senco," *Cvetje* 16 (1897), 1-12; 17 (1898), 2-5. The main subject of Škrabec's polemics with D. Hostnik is the usage and meaning of the future tense patterns *bom* + *-l* participle and the perfective present in Slovene; see *Correspondence* 3. Davorin Hostnik (1853-?), a Slovene linguist, Romanist, educated at Vienna university, a professor in gymnasia in Borisoglebsk and Ryl'sk in Russia.

Začetek mislim da sem Vam poslal že vlani: "V odgovor gosp. M.M. Hostniku v Moskvi," Cvetje 15 (1896), 6-9; and "Odgovor na 'odgovor' na 'odgovor'," Cvetje 15, 11-12.

No. 3: a post card; addressed to:

V. Blagородni g. dr. J. Baudouin de Courtenay
profesor universiteta Jagiellońskega
Kraków (Galicija)
Ul. Pędzichów 12

Jako ste me razveselili z . . . obljubo, da hočete prebrati moje "platničarske" članke: How much Škrabec wished to have Baudouin's opinion about his position on the use of *bom* + *-l* participle pattern of future tense in Slovene vis-à-vis D. Hostnik's thesis that in this function the perfective present pattern is to be used, can be seen in a passage of a letter to Karel Štrekelj in Vienna (5 September 1899) where Škrabec says: "Prav nič se ni bi čudil, ako se pokaže, da so—morebiti razen Pleteršnika in Barteljna—vsi zoper mene in za mogočnega Hostnika. V resnici nisem dobil z nobene gimnazije nobenega pritrdjenja, pritrdila sta mi razen Vas in Levca le Murko in Baudouin d.C. Poslednji obeta, da bo vse še bolj pazljivo prebral ter mi potem napisal svojo končno sodbo. Upam, da vsaj ne bo nemila. Aki Vi o tej stvari tudi očitno poveste svoje misli v Archivu, mi bo seveda jako ljubo."

Pervi spisec, ki spada k prepisu o zdaj tako imenovanem "bomkanju," je v 2. zvezku VII. tečaja: The sequence of Škrabec's articles on "bomkanje" (i.e., the use of *bom* + *-l* pattern of future tense in Slovene), is as follows: "Prinesek k nauku o časih v naši slovenščini," *Cvetje* 7 (1887), 2; "Bom! Odperto pismo gospodu . . . u . . . u v . . . h," *ibid.*, 11 (1892), 1-3; "Pobomkajmo še malo še enkrat!" *ibid.*, 15 (1896), 2; "Futurum exactum, aoristus gnomicus, alia," *ibid.*, 15 (1896), 4; "V odgovor gosp. M.M. Hostniku v Moskvi," *ibid.*, 15 (1896), 6; "Odgovor na 'odgovor na odgovor'," *ibid.*, 15 (1897), 11-12; "Boj z učeno senco (Nadaljevanja odgovora na 'odgovor na odgovor')," *ibid.*, 16 (1897-98), 1-12; 17 (1898), 2-5.

No. 4: a letter; no envelope, no address; very probably the address was to Kraków, ul. Pędzichów 12.

. . . učene spise . . . ker ste v njih tudi moje malenkosti tako prijazno omenili: We do not know what Baudouin this time had sent to Škrabec. We can be sure that among his papers was the reprint of his note "Fonologia (fonetyka) słowiańska" which appeared in *Wielka Encyklopedia powszechna Ilustrowana*, volume 22 (Warsaw, 1899), 802-811, where Baudouin mentions Škrabec.

. . . jezikoslovske vojske; poslednje mesce se je vsled Levčevega "Slov. pravopisa" vnela posebno serdita: *Slovenski pravopis* (Vienna, 1899), by Fran Levec, indeed provoked a new language "War" among Slovene intellectuals; in this "War" Levec accepted Škrabec's linguistic premise on the need for a harmonious and organic evolution of the norm of modern literary Slovene, a norm based on the 16th century tradition and the usage in contemporary dialects. Cf. K. Štrekelj, *O Levčevem slovenskem pravopisu in njega kritikah*. Ljubljana, 1911.

Vi . . . ste tistim našim gospodom in "gospicam" vže pred dobrim četrstoletja povedali resnico: In 1872-73, during his first visit of Gorica, Baudouin published in *Soča*, an organ of the Slovene political party for Goriško, 1871-1915, some observations and

thoughts on Slovenes and their culture, where he also wrote: “. . . nekateri vneti Slovanje med Slovenci sramujejo se svojega domačega slovenskega jezika, čislajo ga za ‘gmajn špraho’, ter, če le znajo en malo, naprimer, po hrvatsko, rabijo v razgovoru hrvatski jezik. Če ga pa znajo premalo zato, da bi ga mogli svobodno rabiti, vsaj mešajo v svojo slovenščino mnoge hrvatske in druge inoslovanske besede, izraze in forme. Drugi pa, če ne delajo nè enega nè drugega, vsaj predelavajo po svoje slovenski jezik. To se poteguje mej drugim na te gospode, ki govorijo preveč ‘pravilno’, izrekajo vse, ‘kakor je napisano’, naprimer / na konci besedij (rekel, delal, kozel, i.t.p.), na mesti česar navadna slovenščina ima u (reku, delau, kozeu, i.t.p.)” Quoted from: *Nekatere opazke ruskega profesorja* (Ponatisnjeno iz Soče 1. 1872 in 1873). Spisal J. Baudouin de Courtenay (Gorica, 1873), 35.

No. 4a.

Ne vem, če sem Vam poslal svojo knjižico . . . ali pa okrajšano nemško izdajo: “knjižica” = Próba teorij alternacii fonetycznych (Cracow, 1894), a reprint from *Rozprawy Wydziału Filologicznego AU w Krakowie*, vol. XX (1894). In his letter of 17.10. 1899 (our *Correspondence* 5), Škrabec acknowledges the receipt of the German edition: *Versuch einer Theorie phonetischer Alternationen. Ein Kapitel aus der Psychophonetik*, Strassburg (Cracow), 1895.

Tam govorim na nekem kraju: Versuch einer Theorie, 63-64. See our commentary to No. 5.

Ako “gospoda” misli . . .: This sentence contains the essence of Baudouin’s judgment on Škrabec’s position. The following paragraphs in Baudouin’s letter follow Škrabec’s questions in his correspondence of 4 September 1899.

dysfatično: dysphasic, adjective of dysphasia (= aphasia), impairment of the ability to speak, as the result of brain injury.

Pišem Vam vse to, ker odločno želite; toda mislim, da je odveč. . . . Vi . . . in ravno Vi morate imeti v takih vprašanjih odločilni glas: Škrabec could not expect a stronger endorsement of his position, coming from a linguist with Slavic international reputation. On the other hand, Baudouin’s judgment here indicates his strong personal respect for Škrabec as a linguist.

No 5: a letter; no envelope, no address; very probably the address was to Kraków, ul. Pędzichów 12.

Prelepa hvala za prijazno pismo in krepki odločni odgovor: This is one of two passages from Baudouin’s correspondence with Father Škrabec which is partially preserved today. Škrabec published this passage with some omissions and with slight corrections in *Cvetje* 17 (1900), 12, covers 2-3. It is here reprinted under No. 4a.

. . . *zgleđi so Hostnik, Perušek, Ilešič*: Davorin Hostnik (see above, *Correspondence* 2). Rajko Perušek (1854-1917), Slavic philologist and professor of gymnasia in Istria and Bosnia; actively participated in Slovene cultural life. Fran Ilešič (1871-1942), Slavic philologist, from 1919 Professor of Slovene Language and Literature at the University of Zagreb, a representative of the Neo-Illyrian movement among Slovenes. Cf. individual entries in *SBL* (Ljubljana, 1925-).

Hvala, da ste me opozorili tudi na Vašo knjigo “Phonetische Alternationen”: *Versuch einer Theorie Phonetischer Alternationen. Ein Kapitel aus der Psychophonetik*. Von J. Baudouin de Courtenay. Strassburg (Cracow), 1895.

Kar poročate o alternaciji -l- || -l- v kraški šoli: Cf. *Versuch einer Theorie*, p. 63-64, here in an English translation:

“As a very rare example of conscious and arbitrary interference with the spoken language in forming a correlative, or psychophonetic alternation, I shall report the following case which I myself observed. In a Slovenian school in the province of Goricia, in the Karst region, the teacher required the children to replace the word- and syllable-final consonantal *u* (*u*) characteristic of that dialect (as of almost all Slovenian dialects) with *l* in conformity with the spelling, not only in reading but even in speaking; hence, *dàl*, *bíl*, *prósíl* . . . instead of *dàu*, *bíu*, *prósiu*. . . . But since this dialect has an *l* (resembling the Polish, Russian, or Lithuanian *l*) in word-initial and word-medial position, the *-l-* || *-u* correlation peculiar to the native dialect was in the speech of the school children replaced by the correlation *-l-* || *-l-*, i.e., the pairs *dála* | *dàu*, *bíla* | *bíu*, *prosíla* | *prósiu*, *délala* | *délau* were replaced by *dala* | *dàl*, *bíla* | *bíl*, *prosíla* | *prosíl*, *délala* | *délal*. . . .

A correlation introduced so artificially could obviously not endure and was in time replaced by the normal correlation *-l-* || *-u*. However if one did not know the local dialect, he might have concluded on the basis of the speech of these children that the dialect had, in fact, the correlation *-l* || *-l*. It is almost certain that if the teachers had continued to demand that the children pronounce *-l* in place of *u* for a number of generations, the alternation *-l* || *-l* would have eventually become an established fact of that language.”

In the original, Škrabec quoted this passage in *Cvetje* 20 (1903), 10, covers 4. Our English translation is quoted from *A Baudouin de Courtenay Anthology. The Beginnings of Structural Linguistics*. Tr. and ed. with an introduction by E. Stankiewicz (Bloomington, London, 1972), 182-183.

. . . *ono leto, ko ste bili pri nas z g. Gabrščekom*: Probably in August 1893; cf. our No. 1, dated 27. 2. 1894. Gabršček: Andrej Gabršček (1864-1938), Slovene teacher, politician and publisher in Gorica.

To željo mislim da sem Vam bil izrazil spomladi: See our Correspondence 2, dated 3.3. 1899.

. . . *in na to so merile tudi tiste besede v mojem poslednjem pismu*: This letter is not preserved in the Archives AN SSSR.

. . . *o priložnosti svečanosti Pavla dijakona*: The congress of historians on the occasion of the 1100th anniversary of the death of Paulus Diaconus, to which the reference is made here, took place on 3-5 September 1899 in Cividale-Čedad. Baudouin attended this conference where he presented his paper: “Sull'appartenenza linguistica ed etnografica degli Slavi del Friuli.” On 18 September he wrote from Cracow to his friend A. Černy in Prague: “V Cividale byłem bardzo leniwy i nie odpisywałem Panu.” Cf. *Listy J. Baudouina de Courtenay do A. Černego* (Wrocław-Warsaw-Cracow-Gdańsk: PAN, 1972), 103.

No. 6: a letter; no envelope, no address; very probably the address was: Kraków, ul. Pędzichów 12.

Kaker vidite na priloženem listu: *Cvetje* 17 (1900), 12; cf. our 4a.

Ko predsedniku slovenske Matice . . . in ko šolski nadzornik: Fran Levec was the president of the Slovenska Matica during 1893-1907, and the inspector of the Slovene elementary school system during 1889-1901. Cf. *SBL I* (Ljubljana, 1925-32), 640-645.

No. 7: a post card; addressed to:

G-nu universit. profesorju
I. A. Boduènu de Kurtenè
Petersburg Peterburgъ
Russland Preobraženskaja ul. N.16, kv.3

Except for *Petersburg, Russland*, address in Cyrillic.

Lepo se Vam zahvaljujem . . . za No.21 "Kraja" z Vašo mikavno zgodovino Krakovskega vseučilišča: Kraj, a social-political weekly, published in St. Petersburg (1882-1909). The note on the history of Cracow University cannot be identified; it is not registered in Bokareva-Leont'ev "Spisok trudov I.A. Boduèna de Kurtenè," in *op. cit.*, 82-119.

. . . z naznanilom Vaše preselitve: On July 1, 1900, Baudouin became a docent of the University of Petersburg; he left Cracow on July 19, 1900.

No. 8: a post card; addressed to:

S. Hochwohlgeborn Herrn Universitätsprofessor
Dr. I. Baudouin de Courtenay
Dorpat (Jurjew) Russland
Mühlen Str. Jur'evъ(Derpt ъ) Lif. gub.

Except for Jur'evъ(Derptъ) Lif. [landskaja] gub.[ernija], the address is in German. This is Baudouin's summer 1900 address where he stayed with his family till the end of August 1900.

. . . *Da imate na svoji strani gospo: Romualda Baudouin de Courtenay*. During these years, Baudouin and his wife published, mostly under pseudonyms, a number of articles, notes and critical reports about socio-political and cultural life in Galicia and Russia in *Slovanský přehled* (Prague, 1898-). Cf. T. Bešta, "Z neznanych listów J. Baudouina de Courtenay do A. Černego," *Listy J. Baudouina de Courtenay do A. Černeho*, ed T. Bešta (1972), 7-30. The title of the article acknowledged in this letter is not known.

Naše dekadente zdaj tudi dr. Štrekelj v "Slovincu" dobro pobija: Cf. "O Levčevem slovenskem pravopisu in njega kritikah," *Slovenec* (Ljubljana, 1900, No. 114-298; 1901, No. 11-111). Reprinted in: K. Štrekelj, *O Levčevem slovenskem pravopisu in njega kritikah. Opomnje o slovenskem glasoslovju in rabi nekaterih oblik in besed*. Ljubljana, 1911. How much weight Baudouin's judgment had on the debate on Slovene orthography and orthoepy, can be seen from Štrekelj's references to his studies and his communication to Škrabec (No. 4a). Štrekelj quotes Baudouin's arguments from his *Die Vermenschlichung der Sprache* (Hamburg, 1893); *Nekatere opazke ruskega profesorja* (Gorica, 1873); Report on his 1873 field-trip to Bohinj-Posavje dialect (*Otčety*, Vypusk II, Warsaw-Peterburg, 1877); "O pewnym stałym kierunku zmian językowych w związku z antropologią" (*Kosmos*: Lwów, 1899); and *Cvetje* 17 (1900), 12. From 1897 Štrekelj was an assistant professor of Slavic philology at the University of Graz.

No. 9: a letter; no envelope, no address; very probably the address was: *Petersburg—Peterburg*, 5-aja rota Izmajlovskogo polka, d. 6, kv. 6, Baudouin's home address at the time.

. . . *imam prijetno dolžnost zahvaliti se Vam za prijazno poslana zvezka*: The first of the two reprints was very probably Baudouin's "Lingvističeskie zametki," I-II, from *ŽMNP* 331 (St. Petersburg, 1900), October, 367-374; the second Baudouin's "*Sull'appartenenza linguistica ed etnografica degli Slavi del Friuli. Conferenza tenuta in Cividale del Friuli nell'ultima adunanza del Congresso storico internazionale a illustrazione dei tempi, della vita e delle opere di Paolo Diacono, 5 settembre 1899* (Cividale, 1900), reprinted from *Atti e memorie del Congresso storico, tenuto in Cividale nei giorni 3, 4 e 5 settembre 1899* (Cividale, 1900); cf. Bokareva-Leont'ev's "Spisok trudov I.A. Boduèna de Kurtenè," in *op. cit.*, No. 214 and 218.

. . . *sem bral Vašo konferenco*: Later, Baudouin further developed his etymological theory in his "Jedność słowiańska i stosunki wszechsłowiańskie," *Myśl Polska* I

(Warsaw-Cracow-Lwów-Poznań, 1915), 376-383. Škrabec later discussed the question of Slovene ethnonyms in his review of A. Breznik's study: "Slovanske besede v slovenščini," *Cvetje* 26 (1909), 10-11.

. . . v mojem rojstnem kraju: Hrovača pri Ribnici (Dolenjsko).

No. 10: a post card, addressed to:

Veleblagorodni g. dr. J. Baudouin de Courtenay
vseučiliški profesor
(na) Bledu (Weldes)
(poste restante) Kranjsko

Upam, da Vas najdejo te vrstice še na Bledu: The month of June 1901 Baudouin spent in Arnold Rikli's health-resort in Bled (*Naturheilanstalt von Arnold Rikli, Bled-Veldes*). This was at the beginning of his 1901 field-trip in preparation for the publication of his second volume of *Materialy dlja slavjanskoj dialektologii i ètnografii*, dedicated to the Slovene dialects of Ter. The volume was published as *Materialy dlja južnoslavjanskoj dialektologii i ètnografii*, II. *Obrazcy jazyka na govorax Terskix Slavjan v severovostočnoj Italii* (= *Sbornik ORJaS*, 78, No. 2) (St. Petersburg, 1904).

Mene in vse moje confratres bi jako veselilo . . . da bi ostali kak dan pri nas: On his way to Cividale-Čedad, Baudouin indeed stopped in Gorica and visited Škrabec. We read in his Report on this trip: ". . . čerez Ljubljano i Goricu (gde probyl odne sutki v občestve znamenitogo znatoka slovinskogo jazyka i slovinskix govorov, frančiskanskogo monaxa patera Stanislava Škrabca), poexal v Čividale (Cividale del Friuli) . . ." Cf. *Otčet o dejatel'nosti ORJaS za 1901 god* (St. Petersburg, 1902), 94. Škrabec himself reported this visit as a passing remark in *Cvetje* 19 (1901), 6, covers 3. The exact date of this visit is given in *Soča* (Gorica, July 20, 1901) where we read: "V četrtek [i.e., 18 July 1901] je bival v Gorici slavnoznanu ruski učenjaku Baudouin de Courtenay, profesor na vseučilišču v Petrogradu. Posetil je znanega jezikoslovca o. Stanislava Škrabca na Kostanjevici in popoldne naše uredništvo. Izvedeli smo, da odide v Italijo preiskat jezik onega zanimivega dela beneških Slovencev okoli Tarčenta, Gemone in niže." Cf. A. Gabršček, *Goriški Slovenci. Narodne, kulturne, politične in gospodarske črtice*. II. knjiga od leta 1901 do 1924 (Ljubljana, 1934), 50.

No. 11: a post card; addressed to:

Wielmożny Pan dr. Jan Baudouin de Courtenay
uniwersitetski profesor i akademik
Kraków (Galicya)
poste restante

Po Vašem prijaznem dovoljenju pošiljam na knjigarno Gebeth- i Sponečit., kolikor sem mogel še nabrati platnic "Cvetja"; Very probably Škrabec asked Baudouin for this favor during his visit at Kostanjevica. *Gebeth- i Sponečit.* = Księgarnia Gebethnera i Sp. = Polish Publishing House and Bookstore Gebethner i Wolff in Cracow.

. . . *Da jih o priliki izročite prof. Masingu in tako poravnám svoj dolg za knjigo ki mi jo je poslal pred nekaj leti:* Leonhard Masing (born 1845), Russian Indo-Europeanist and Slavist. The book Škrabec received from Masing might have been *Die Hauptformen des serbisch-chorwatischen Accents nebst einleitenden Bemerkungen zur Accentlehre des Griechischen und des Sanskrit* (St. Petersburg, 1876), or: *Zur sprachlichen Beurteilung der macedonischen Slaven, I. Vertretung von tj and dj . . .* (St. Petersburg, 1890).

No. 12: a post card; addressed to:

Bl. gosp. Dr. I. Boduènu-de-Kurtenè
 akademiku i univers. professoru
 St. Peterburg Ъ
 5 rota Izmajl. p. N. 3, kv. 9

*Russland
 Petersburg*

Complete address: St. Peterburg, 5 rota Izmajlovskogo polka, 3, kv. 9. Except for *Russland, Petersburg*, address is in Cyrillic.

Avgusta meseca je bil pri meni tudi g. Ljapunov: Boris Mihajlovič Ljapunov (1862-1943), a Russian Slavist. Cf. *Cvetje* 19 (1901), 6, covers 3, and our comment in No. 10.

Od Vas in njega sem nekoliko spoznal rusko izreko; šele zdaj so mi razumljivi Vaši Otryvki iz lekcij po fonetike: Baudouin's "Otryvki iz lekcij po fonetike i morfologii rusckogo jazyka," *Filologičeskie zapiski*, 1881 (Voronež), 1-32; 1882, 33-88.

Jako pa sem radoveden, kako je z ortoepijo in ortografijo v ruskih šolah . . . Veselilo bi me, ako bi mi o priliki o tem kaj povedali: Baudouin answered this request in a letter to Škrabec which has been lost, a paragraph of which, however, has been reproduced in *Cvetje* 19 (1902), 12, covers 3. This passage represents a preserved fragment from Baudouin's correspondence with Škrabec. It is here reproduced under No. 12a.

No. 13: a letter; no envelope, no address; the address is very probably the same as in *Correspondence* 12.

Od knjižnega magazina tov. M.O. Wolf sem prejel: Bookdealer Mavrikij Osipovič Wolf in St. Petersburg.

. . . 1. *vypusk Slovarja Daljevega, 3. izdanje, ki je plod Vašega truda*: A first issue of the entirely rewritten third edition of V. I. Dalj's dictionary, edited by Baudouin: *Tolkovyj slovar' živogo velikorusckogo jazyka Vladimira Dalja*. *Tret'e ispravlennoe i značitel'no dopolnennoe izdanje pod redakcieju prof. J.A. Boduèna-de-Kurtenè*, tom I-IV, St. Petersburg-Moscow, 1903-1909, containing Baudouin's Introduction to his edition (St. Petersburg, 1903). On this issue of Baudouin's dictionary Škrabec reported in *Cvetje* 20 (1903), 6, covers 2-3.

No. 14: a post card; addressed to:

G-nu Dr. I. A. Boduènu-de-Kurtenè
 professoru Imper. Universiteta
 v Ъ S.-Peterburgě
 5-ja rota Izm. p. N. 3, kv. 9

*Russland
 Petersburg*

Complete address as in *Correspondence* 12: St. Peterburg, 5-aja rota Izmajlovskogo polka, 3, kv. 9. Except for *Russland, Petersburg*, address is in Cyrillic.

Jako me bo veselilo, ako pridete letos spet kaj v naše kraje: As we know from I. Trinko's correspondence with Baudouin, in summer 1903 Baudouin was again in the Italian part of the Western Slovene dialects. Two of Trinko's letters, one of 25 July 1903 and one of 3 August 1903, are addressed to Baudouin in Cividale-Čedad. Cf. R. L. Lencek, "Dvanajst pisem Ivana Trinka Baudouinu de Courtenayu," *Trinkov koledar za prestopo leto 1980* (Gorica, 1979), 58-60.

No. 15: a post card; addressed to:

Stimatissimo Signore Professore
Dr. J. Baudouin de Courtenay
Venezia, S. Barnaba
3/21A, pr. 1a Sra P. Geiger
Italia

Dobro došli, keder koli pridete, ali v nedeljo ali v ponedeljek, najbolje da ostanete pri nas oba dni: At this time no documentation is available to the writer of this commentary to confirm whether Baudouin visited Škrabec in August 1903.

Columbia University